nowa era

WPISUJE ZDAJĄCY

KOD

IMIĘ I NAZWISKO *

* nieobowiązkowe

PRÓBNY EGZAMIN MATURALNY Z NOWĄ ERĄ

HISTORIA – POZIOM ROZSZERZONY

STYCZEŃ 2018

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera **37** stron (zadania **1–30**). Ewentualny brak stron zgłoś nauczycielowi nadzorującemu egzamin.
2. Odpowiedzi do każdego zadania zapisz w miejscu na to przeznaczonym.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Na tej stronie wpisz swój kod oraz imię i nazwisko.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla osoby sprawdzającej.

Powodzenia!

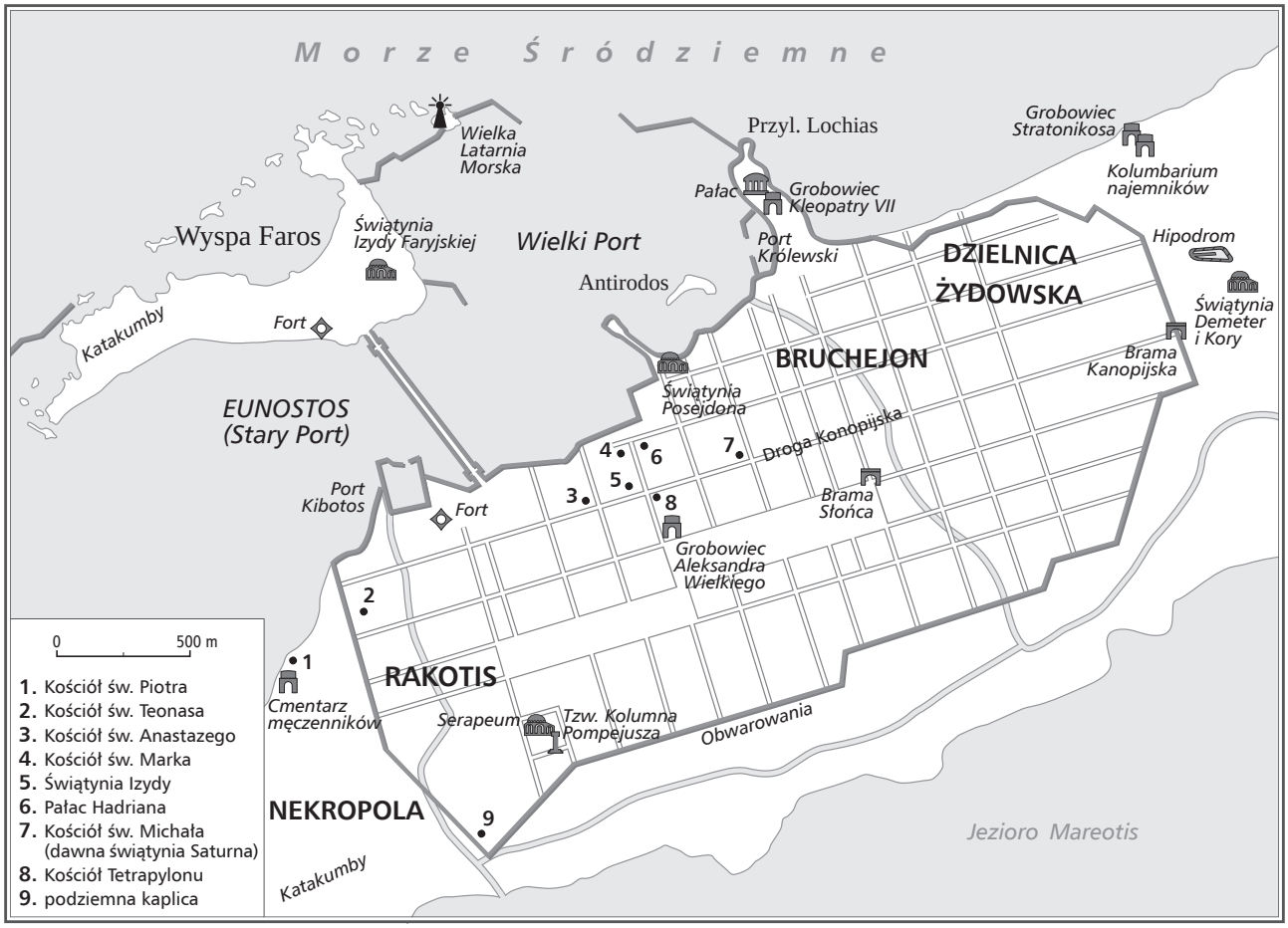
Czas pracy: 180 minut

Liczba punktów do uzyskania: 50

Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

Zadanie 1.

Plan starożytnego miasta

Zadanie 1.1. (0–1)
Podaj nazwę przedstawionego miasta.

.....

Zadanie 1.2. (0–1)
Rozstrzygnij, czy plan przedstawia miasto w okresie rządów władców hellenistycznych. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do źródła.

Rozstrzygnięcie:

.....

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 2. (0–1)

Fragment dzieła starożytnego historyka

31. [...] Dogonił swe kohorty nad rzeką Rubikonem, stanowiącą granicę jego prowincji. Zatrzymał się chwilę i obliczając ogrom swego zamierzenia, zwrócił się do świty ze słowami: „Jeszcze teraz mogę się cofnąć; jeśli przejdę ten mostek, o wszystkim rozstrzygnąć musi oręż". [...]
40. [...] Poprawił kalendarz, już od dawna pozostający z winy kapłanów, przesuwających samowolnie miesiące przestępne, w stanie takiego bezładu, że ani święto dożynek nie przypadało latem, ani winobrania jesienią. Rok przystosował do obiegu słońca, dzieląc go na trzysta sześćdziesiąt pięć dni, zniósł miesiąc przestępny, w zamian za to miano co cztery lata dodawać jeden dzień. [...]
76. [...] chyba ocenić należy, iż władzy najwyższej nadużył i że słusznie został zgładzony. Nie tylko bowiem nadmierne przyjął godności: konsulaty, jeden po drugim, dyktaturę dożywotnią, nadzór nad obyczajnością, nadto jako imię tytuł Imperatora, przydomek „ojca ojczyzny" [...]. Pozwalał także przyznawać sobie zaszczyty wręcz nadludzkie: [...] świątynie, ołtarze, posągi własne obok boskich [...] i jeden miesiąc zgodził się nazwać od swego imienia.

Źródło: Gajus Swetoniusz Trankwillus, *Żywoty* [...], przeł. J. Niemirska-Pliszczyńska, Wrocław 1987, s. 43, 48, 63–64.

Na podstawie tekstu podaj dwa argumenty, które potwierdzają, że opis dotyczy okresu rządów Juliusza Cezara w Rzymie.

- .....
  .....
  .....
  .....
- .....
  .....
  .....
  .....

Wypełnia sprawdzający	**Nr zadania**	**1.1**	**1.2**	**2**
	Maks. liczba pkt	**1**	**1**	**1**
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 3. (0–1)

Fragment mowy Demostenesa

Czy ktoś z was, Ateńczycy, zastanawia się nad tym i obserwuje sposób, w jaki Filip, zrazu słaby, stał się tak potężny? Najpierw zdobył Amfipolis, [...] na koniec wtargnął do Tessalii, a następnie [...] ruszył do Tracji. Tutaj jednych królów przepędził, innych osadził na tronie, na koniec sam zachorował. Po wyzdrowieniu nie przerwał dla odpoczynku czynnej działalności, lecz natychmiast zabrał się do Olintyjczyków. Pomijam już jego wyprawy na Illirów [...]. [...] Na bogów, czy jest wśród nas ktoś taki, który w swej naiwności nie rozumie, że wojna prowadzona na Chalkidike łatwo może się przenieść do Attyki w razie jakichkolwiek zaniedbań.

Źródło: Demostenes, *Wybór mów*, przeł. R. Turasiewicz, Wrocław–Warszawa 2005, s. 85–86.

Rozstrzygnij, czy przewidywania Demostenesa znalazły potwierdzenie w późniejszych dziejach starożytnej Grecji. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie:

.....

Uzasadnienie:

.....

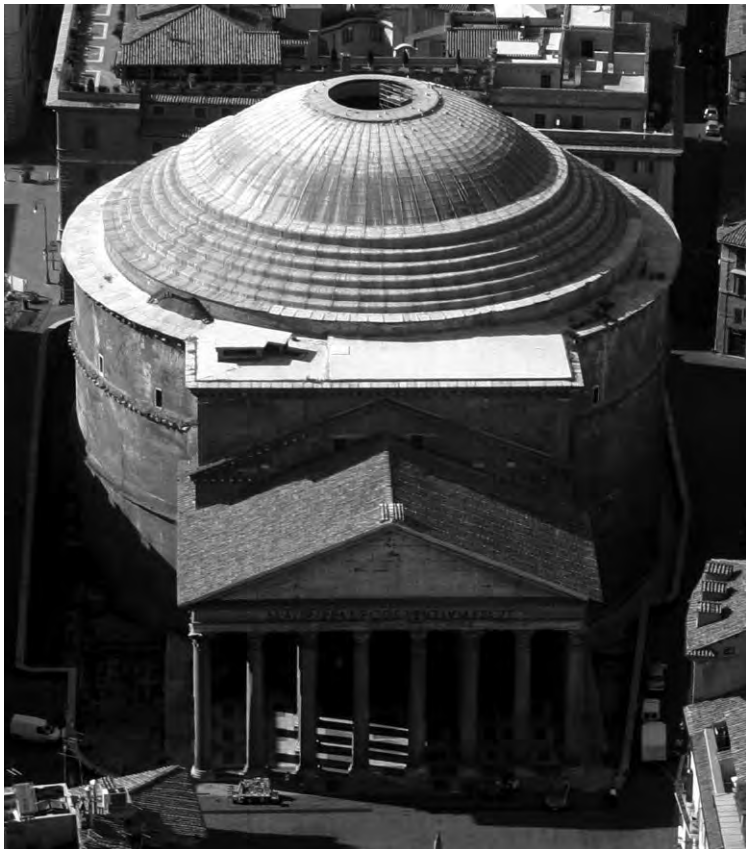
.....

.....

.....

Zadanie 4.

Źródło 1. Fotografia

Źródło 2. Architektura rzymska

Formy rzymskie też nie od razu osiągają stopień doskonałości. Architektura, uzależniona w swych początkach od wzorów etruskich, szlachetnieje w bliższym zetknięciu się z architekturą grecką. Proces przyswajania form greckich rozpoczyna się dopiero u schyłku III w. p.n.e. Następuje w pierwszym rzucie wiązanie układu funkcjonalno-konstrukcyjnego z formą grecką, która stopniowo rozszerza swój stan posiadania. Świątynie etrusko-rzymskie zaczynają się coraz bardziej upodabniać do greckich.

Źródło: T. Broniewski, *Historia architektury dla wszystkich*, Wrocław 1990, s. 76.

Zadanie 4.1. (0–1)
Podaj nazwę przedstawionej budowli.

.....

Zadanie 4.2. (0–1)
Uzupełnij tabelę. Przeanalizuj formę architektoniczną budowli przedstawionej na fotografii i wskaż po jednym elemencie charakterystycznym dla architektury rzymskiej w każdym z podanych okresów.

Przed schyłkiem III w. p.n.e.	Po schyłku III w. p.n.e.

Wypełnia sprawdzający	**Nr zadania**	**3**	**4.1**	**4.2**
	Maks. liczba pkt	**1**	**1**	**1**
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 5. (0–1)

Fragment latopisu *Powieść minionych lat*

Roku 6370 [862] I nie było u nich sprawiedliwości, i powstał ród przeciw rodowi, i były u nich zwady, i poczęli wojować sami ze sobą. I rzekli sobie: „Poszukamy sobie kniazia, który by władał nami i sądził wedle prawa". I poszli za morze ku Waregom, ku Rusi. Bowiem tak się zwali ci Waregowie – Rusią, jako się drudzy zowią Szwedami, inni Normanami i Anglami, a jeszcze inni Gotami – tako i ci. Rzekli Rusi Czudowie, Słowienie, Krywicze i Wesowie: „Ziemia nasza wielka jest i obfita, a ładu w niej nie ma. Przychodźcie więc rządzić i władać nami". I wybrali się trzej bracia z rodami swoimi, i wzięli ze sobą wszystką Ruś i przyszli do Słowien najprzód, i siadł najstarszy, Ruryk, w Nowogrodzie, a drugi, Sineus, na Białym Jeziorze, a trzeci, Truwor, w Izborsku. I od tych Waregów przezwała się ziemia ruska.

Źródło: *Powieść minionych lat. Charakterystyka historyczno-literacka*, przeł. i oprac. F. Sielicki, Wrocław 1968, s. 222–227.

Oceń na podstawie tekstu źródłowego prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Przedstawione wydarzenia rozegrały się w IX w. p.n.e.	P	F
2.	Waregowie, którzy przybyli na ziemie Słowian, nazywali siebie Rusią.	P	F
3.	W świetle przytoczonego przekazu pierwotni książęta ruscy wywodzili się z kręgu kultury śródziemnomorskiej.	P	F

Zadanie 6.

Fragment opracowania historycznego

Lata całe zajmowano się już pracami wstępnymi. [...] Trzeba było sporządzić dokładne opisy okoliczności historycznych męczeństwa, zebrać dowody nadzwyczajnej bogobojności i świątobliwości biskupa [...]. Zważywszy, że mijało już 170 lat od mordu na Skałce w Krakowie! [...] Główne ognisko tych spraw wstępnych, przygotowawczych [...] spoczywało w ręku [...] biskupa krakowskiego, a najgorliwszymi współpracownikami byli dominikanie krakowscy. Przez biskupa wyznaczony był na sprawozdawcę [...] dziekan krakowski [...].

Źródło: F. Koneczny, *Święci w dziejach narodu polskiego*, Warszawa–Kraków 1988, s. 143–144.

Zadanie 6.1. (0–1)
Podaj imię świętego, którego dotyczy opisany w tekście proces kanonizacji.

.....

Zadanie 6.2. (0–1)
Udowodnij, odwołując się do źródła, że opisany proces odbył się w XIII wieku.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 7. (0–2)

Fotografie. Groby królewskie w katedrze wawelskiej

A

B

Wskaż fotografię (A albo B), która przedstawia nagrobek króla Zygmunta II Augusta. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do cech obu stylów, w którym zostały wykonane przedstawione nagrobki.

Fotografia:

.....

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

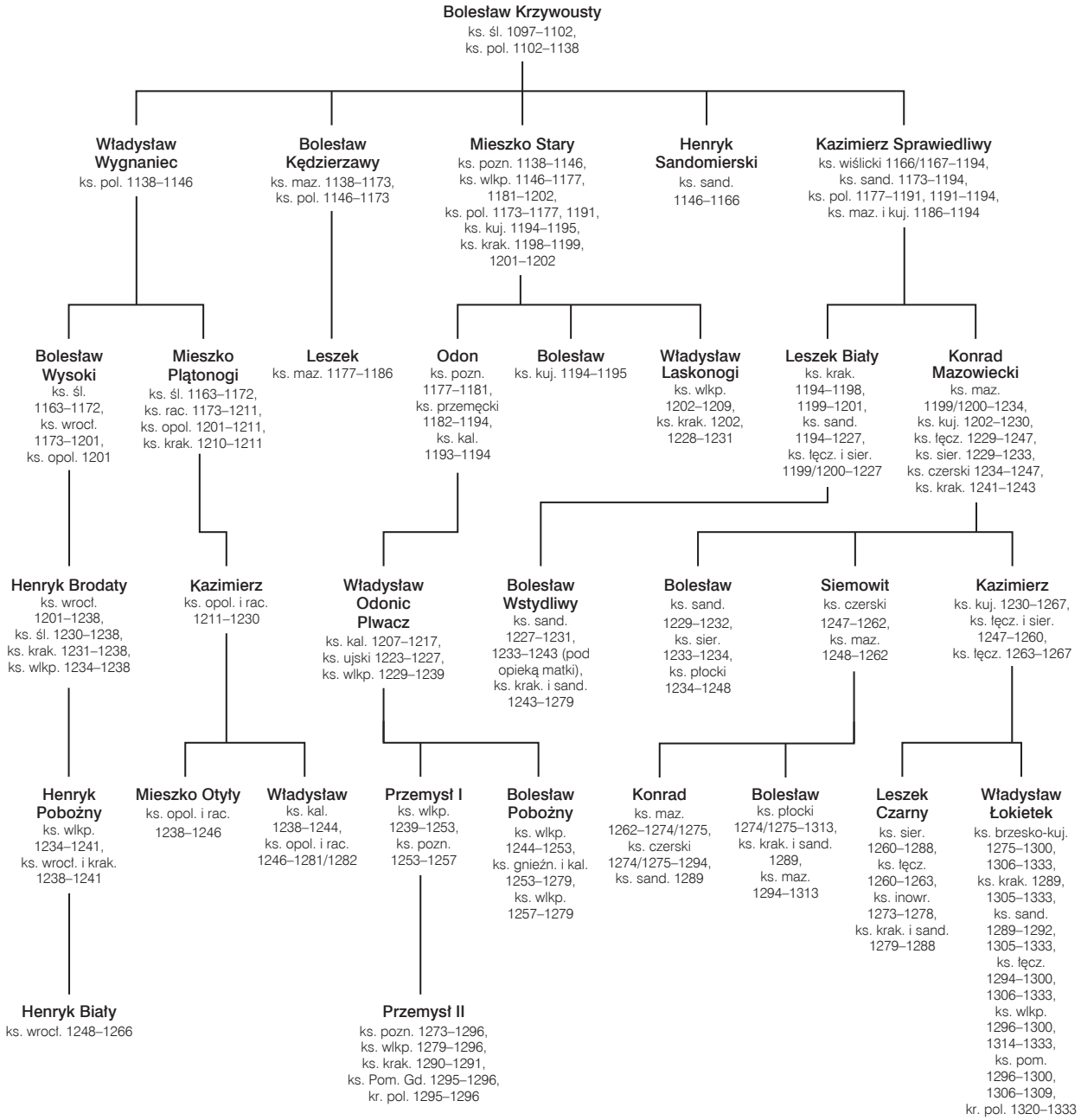
.....

.....

Wypełnia sprawdzający	Nr zadania	5	6.1	6.2	7
	Maks. liczba pkt	1	1	1	2
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 8. (0–1)

Fragment tablicy genealogicznej książąt z rodu Piastów

Skróty: gnieźn. – gnieźnieński, inowr. – inowrocławski, kal. – kaliski. kr. – król, krak. – krakowski, ks. – książę, kuj. – kujawski, łęcz. – łęczycki, maz. – mazowiecki, opol. – opolski, pol. – polski, pom. – pomorski, Pom. Gd. – Pomorza Gdańskiego, pozn. – poznański, rac. – raciborski, śl. – śląski, sand. – sandomierski, sier. – sieradzki, wlkp. – wielkopolski, wrocł. – wrocławski.

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	W pierwszej połowie XIII w. potomkowie trzech synów Bolesława Krzywoustego zasiadali na tronie w stolicy Małopolski.	P	F
2.	Przodkiem obu przedstawionych na tablicy królów Polski był książę, który sprowadził Krzyżaków na ziemię chełmińską.	P	F
3.	W latach 1244–1253 Wielkopolską wspólnie rządził ojciec z synem.	P	F

Zadanie 9.

Fragment streszczenia audycji radiowej

Nieznana jest dokładna data urodzenia duchownego, ani z jakiego rodu pochodził. Wiadomo za to, skąd wziął się tytuł „mistrz". – Magister (łac. mistrz) wskazuje, że był człowiekiem wykształconym i to nie w jakiejś szkole katedralnej, ale na którymś z już wówczas działających uniwersytetów – wyjaśniał gość audycji historyk dr hab. Grzegorz Myśliwski. – W owym czasie działały dwa uniwersytety, w Paryżu i w Bolonii [...]. Był zapewne pierwszym człowiekiem w Polsce, który nosił tytuł magistra. [...] Wiadomo, że otrzymał sakrę biskupa krakowskiego w 1208 roku. – Był pierwszym biskupem w Polsce, który został wybrany w sposób kanoniczny, tzn. przez duchowieństwo [...] – mówił dr hab. Grzegorz Myśliwski. [...] Wykształcony duchowny zwrócił na siebie uwagę księcia Kazimierza II Sprawiedliwego. To na jego polecenie zaczął pisać swoje dzieło. – Wbrew tytułowi, [to] dzieło [...] nie jest kroniką, a stanowi mieszaninę różnych form – wyjaśniał historyk. – Gdy czyta się jego „Kronikę", czasem czyta się ją jak bajkę, znajdujemy tam różne niewiarygodne opowieści, w które już nikt nie wierzy. [...] trzeba uwzględnić poziom wiedzy ludzi jego czasów. Ta wiedza była niezwykle skromna, a metody dowodzenia historycznego zupełnie inne, niż te stosowane dzisiaj.

Źródło: bm, [...] – *pierwszy rodzimy kronikarz*, [w:] www.polskieradio.pl [dostęp: 18.09.2017].

Zadanie 9.1. (0–1)
Rozpoznaj postać „mistrza" (podaj jego imię i przydomek), którego dotyczy opis.

.....

Zadanie 9.2. (0–1)
Określ, która z informacji podanych w tekście ilustruje zmiany, jakie dokonały się w XII–XIII wieku w relacji pomiędzy władzą świecką a duchowieństwem. Odpowiedź uzasadnij.

Informacja ilustrująca zmiany:

.....

.....

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

.....

Wypełnia sprawdzający	**Nr zadania**	**8**	**9.1**	**9.2**
	Maks. liczba pkt	**1**	**1**	**1**
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 10. (0–1)

Fragment opracowania historycznego

Po śmierci Wielkiego Księcia Witolda [...] panowie litewscy wynieśli na tron wielkoksiążęcy [...] Świdrygiełłę. Ten jednak, usiłując zachować jak największą niezależność od Polski, szybko zraził do siebie zarówno [króla Polski], jak i polskich panów. Wkrótce doszło do zbrojnego starcia, w którym Świdrygiełłę wspierali zbrojnie Krzyżacy. [...] W bitwie pod Wiłkomierzem Świdrygiełło poniósł klęskę i musiał salwować się ucieczką. Wielkoksiążęcą władzę na Litwie sprawował [...] brat Witolda, Zygmunt Kiejstutowicz. W trakcie wojny, chcąc pozbawić Świdrygiełłę sojuszników, ogłoszono równouprawnienie z Litwinami prawosławnego możnowładztwa ruskiego.

Źródło: M. Kopczyński, *Burzliwe dzieje Korony i Litwy* [...], [w:] www.wilanow-palac.pl/pasaz [dostęp: 20.09.2017].

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Do konfliktu przedstawionego w tekście doszło po

A. śmierci wielkiego mistrza Ulricha von Jungingena.
B. sekularyzacji zakonu krzyżackiego w Prusach.
C. zawarciu unii polsko-litewskiej w Lublinie.
D. koronacji królewskiej Zygmunta Augusta.

Zadanie 11.

Fragment aktu prawnego

Ponieważ prawa ogólne i ustawy publiczne dotyczą nie pojedynczego człowieka, ale ogółu narodu, przeto na tym walnym sejmie radomskim wraz ze wszystkimi królestwa naszego prałatami, radami i posłami ziemskimi za słuszne i sprawiedliwe uznaliśmy, jakoż postanowiliśmy, iż odtąd na potomne czasy nic nowego stanowionym być nie ma przez nas i naszych następców, bez wspólnego zezwolenia senatorów i posłów ziemskich, co by było z ujmą i ku uciążeniu Rzeczypospolitej, oraz ze szkodą i krzywdą czyjąkolwiek, tudzież zmierzało ku zmianie prawa ogólnego i wolności publicznej.

Źródło: *Wiek XVI–XVIII w źródłach*, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1999, s. 95.

Zadanie 11.1. (0–1)
Podaj stosowaną w historiografii nazwę cytowanego aktu prawnego.

.....

Zadanie 11.2. (0–1)
Wyjaśnij, w jaki sposób zmienił się zakres władzy króla w Rzeczypospolitej po wydaniu przedstawionego aktu prawnego. W odpowiedzi odwołaj się do źródła.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 12. (0–1)

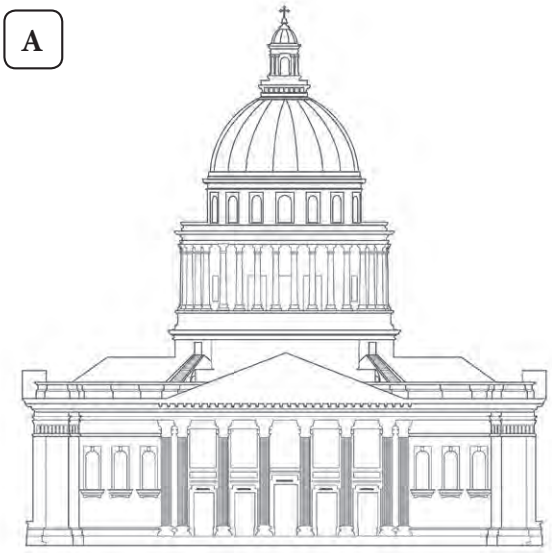
Źródło 1. Fragment opracowania historycznego

[Nowy styl w sztuce] jest wyrazem przemian religijnych, filozoficznych, społecznych i politycznych [...]. Po soborze trydenckim [...] Kościół katolicki popierał rozwój sztuki [...], popularnej wśród wiernych. Doniosłość tego soboru polega właśnie na tym, że wprowadził żywą i piękną liturgię, że zamiast chłodnych doktryn wprowadził uczucie. [...] Do rozpowszechnienia stylu przyczyniły się zakony, przede wszystkim jezuici [...], włoscy artyści, dwory monarsze, a także ówczesne dzieła teoretyczne o architekturze.

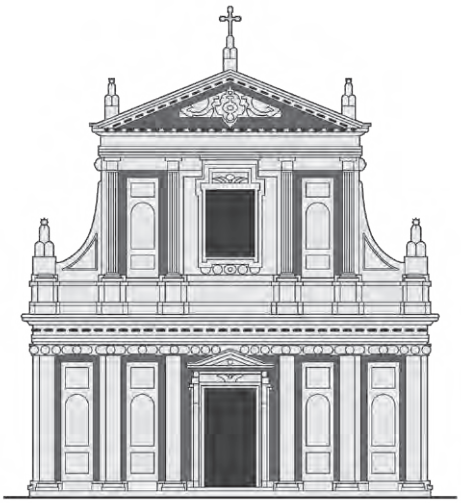
Źródło: K. Estreicher, *Historia sztuki w zarysie*, Warszawa 1986, s. 447–448.

Źródło 2. Ilustracje

A

B

Podaj nazwę stylu opisanego w tekście źródłowym. Wskaż ilustrację (A albo B), która przedstawia kościół wzniesiony w tym stylu.

Nazwa stylu:

.....

Ilustracja:

.....

Wypełnia sprawdzający	**Nr zadania**	**10**	**11.1**	**11.2**	**12**
	Maks. liczba pkt	**1**	**1**	**1**	**1**
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 13. (0–1)

Źródło 1. Teksty literackie odnoszące się do jednej z grup etnicznych w Europie

Zaiste, [...] to naród nielitościwy. Wszelako z rozkazania
Ałłachowego właśnie on stanowi potężne przedmurze domu
Osmana. Ze wszystkimi giaurami toczy on bitwy, boje i wojny,
niesie im śmierć, a jest to naród wielce ruchliwy i zwinny. / [Ewlija Czelebi]

Wszystek też dwór chana ma chorągiew czerwoną,
Wielka sposobem tureckim, z sercem wielkim, na którym jest
Napisano zakon Mahometów, bo z Turki jednako trzymają [...] / [Jędrzej Taranowski]

Źródło: A. Witkowicz, *Czerwone sztandary* [...], Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, Warszawa 2016, s. 133.

Źródło 2. Mapa. Europa w drugiej połowie XVII wieku

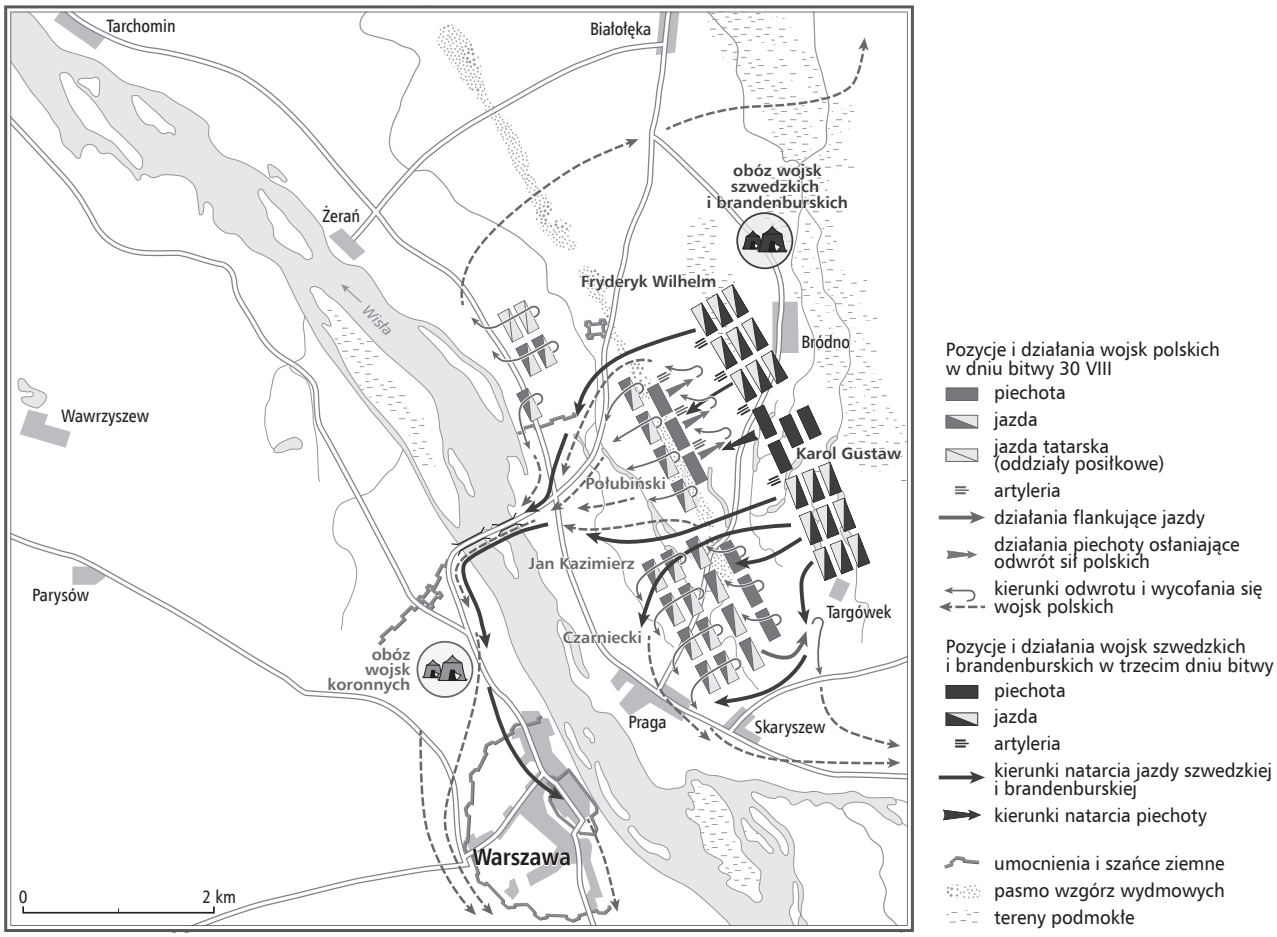
Podaj nazwę państwa, którego mieszkańców charakteryzują zamieszczone teksty literackie, i numer, którym oznaczono to państwo na mapie.

Nazwa państwa: .....

Numer, którym oznaczono państwo na mapie: .....

Zadanie 14. (0–1)

PLAN BITWY

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Przedstawiona na planie bitwa odbyła się w czasie wojny, która została zakończona podpisaniem traktatu w

A. Polanowie.
B. Karłowicach.
C. Nystad.
D. Oliwie.

Wypełnia sprawdzający	Nr zadania	13	14
	Maks. liczba pkt	1	1
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 15. (0–1)

Fragment aktu prawnego

W celu zwiększenia floty handlowej i zachęcenia do żeglugi naszego narodu, co dzięki opatrzności i opiece boskiej jest tak wielkim środkiem dobrobytu i bezpieczeństwa naszej Republiki, przez obecny parlament i na mocy jego władzy zostaje postanowione: po pierwszym grudniu 1651 r. i na przyszłość żadne towary bądź jakiekolwiek produkty, czy to płody ziemi, czy przetwory i wyroby z Azji, Afryki bądź Ameryki lub z jakiejś ich części, bądź z jakichś wysp należących do nich [...], jak również z angielskich plantacji oraz innych, nie będą przywożone bądź dostarczane do republiki angielskiej bądź Irlandii albo jakichkolwiek krajów bądź obszarów przynależnych do tej republiki, bądź stanowiących jej własność, na jakimkolwiek innym okręcie bądź okrętach, jakimkolwiek statku bądź statkach, ale jedynie na takich, które rzeczywiście i bez oszustwa przynależą tylko do ludzi naszej republiki albo naszych plantacji, którzy są ich właścicielami bądź prawnymi posiadaczami [...].

Źródło: *Wiek XVI–XVIII w źrodłach*, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1997, s. 306.

Wyjaśnij cel wprowadzenia polityki opisanej w cytowanym dokumencie.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 16. (0–1)

Fragment tekstu literackiego. Adam Mickiewicz, *Dziadów części III. Ustęp*

[...] stolicy jakież są początki?
Skąd się zachciało sławiańskim tysiącom
Leźć w te ostatnie swoich dzierżaw kątki
Wydarte świeżo morzu i Czuchońcom[1] [...]
[Władca] upodobał, i stawić rozkazał,
Nie miasto ludziom, lecz sobie stolicę. [...]

Przypomniał Paryż – wnet paryskie place
Kazał budować. Widział Amsterdamy –
Wnet wodę wpuścił i porobił tamy.
Słyszał, że w Rzymie są wielkie pałace –
Pałace stają. Wenecka stolica,
Co wpół na ziemi, a do pasa w wodzie
Pływa jak piękna syrena-dziewica,
Uderza cara – i zaraz w swym grodzie
Porznął błotniste kanałami pole,
Zawiesił mosty i puścił gondole.

[1] Czuchońcy – mieszkańcy ujścia Newy [Finowie].

Źródło: wolnelektury.pl [dostęp: 18.09.2017].

Podaj imię wspomnianego w tekście cara, który nakazał budowę opisanego miasta.

.....

Zadanie 17.

Fragment listu posła weneckiego w Wiedniu do posła weneckiego w Stambule

Naród polski podjął decyzję o wyborze króla za 5 miesięcy. Wszyscy Polacy uważają, że na króla nie należy wybierać obcokrajowca. [...] Król francuski próbuje zaś wszelkich sposobów, by na tronie polskim osadzić swego teścia. [...] Cesarz Habsburski, uważając, że osadzenie teścia króla francuskiego na tronie polskim przyniesie szkodę jemu samemu, nie uważa tego rozwiązania za odpowiednie. Dlatego też dąży do osadzenia na tronie polskim brata króla portugalskiego [...]. Jeśli tak się nie stanie, najprawdopodobniej skieruje swą pomoc ku synowi zmarłego króla polskiego, pod warunkiem niemieszania się w sukcesję Cesarstwa Austrii. [...] Są pogłoski, że Moskwa wysłała swych żołnierzy w pobliże granicy z Polską, starając się nie dopuścić do uczynienia królem Stanisława.

Źródło: *Poseł w drodze. Stosunki turecko-polskie od czasów osmańskich do dnia dzisiejszego*, Stambuł 2014, s. 219.

Zadanie 17.1. (0–1)
Podaj imię i przydomek zmarłego króla Polski, o którym wspomniano w tekście.

.....

Zadanie 17.2. (0–1)
Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Zapowiedziana w tekście elekcja króla Polski została przeprowadzona w

A. 1. połowie XVII wieku.
B. 2. połowie XVII wieku.
C. 1. połowie XVIII wieku.
D. 2. połowie XVIII wieku.

Wypełnia sprawdzający	**Nr zadania**	**15**	**16**	**17.1**	**17.2**
	Maks. liczba pkt	**1**	**1**	**1**	**1**
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 18. (0–1)

Fragment opracowania historycznego

Armia roku II była na owe czasy gigantyczna (od 800 tysięcy do miliona ludzi). Już jednak wcześniej pojawiła się armia jeszcze większa. W systemie polityczno-administracyjnym stworzonym przez Konstytuantę ustanowiono – wprost nie do wiary – ok. 1,3 miliona funkcji publicznych z wyboru. Prawda, że w ogromnej większości były to funkcje w kolegialnych organach komun (gmin) dające niewiele władzy. A jednak jakaż szansa zapoznania dalekich od wszelkiej polityki obywateli z mechanizmami życia publicznego, rozszerzania ich horyzontów, wdrożenia do obywatelskich cnót!

Źródło: J. Baszkiewicz, *Nowy człowiek, nowy naród, nowy świat.* [...], Warszawa 1993, s. 195.

Rozstrzygnij, czy przedstawiony opis dotyczy Francji w czasach monarchii absolutnej. Odpowiedź uzasadnij, podając dwa argumenty.

Rozstrzygnięcie:

.....

Argumenty:

- .....
  .....
- .....
  .....

Zadanie 19. (0–1)

Źródło 1. Fragment listu wysłanego z Warszawy 2 listopada 1813 r.

Warszawa płacze. Cały kraj okryty będzie krepą żałobną [...] Biedny książę! Wszystko nam staje przed oczyma w owym strasznym dniu, kiedy zginął wśród ginących jego ostatnich nadziei, wśród śmierci tylu swoich przyjaciół i towarzyszów. Biedna Polska!

Źródło 2. Fragment artykułu o Warszawie w 1813 r.

Równo w miesiąc od tragicznej śmierci księcia [...] w nurtach Elstery, [...] odbyły się w Warszawie – za zgodą cesarza Aleksandra I – pierwsze egzekwie żałobne [ceremonie pogrzebowe] w kościele Świętego Krzyża.

Źródło: H. Widacka, *Katafalk księcia* [...], [w:] www.wilanow-palac.pl/pasaz [dostęp: 20.09.2017].

Rozpoznaj postać (podaj jej imię i nazwisko), której dotyczą źródła. Uzasadnij swoją odpowiedź, odwołując się do obu tekstów źródłowych.

Postać:

.....

Uzasadnienie:

- .....
  .....
- .....
  .....

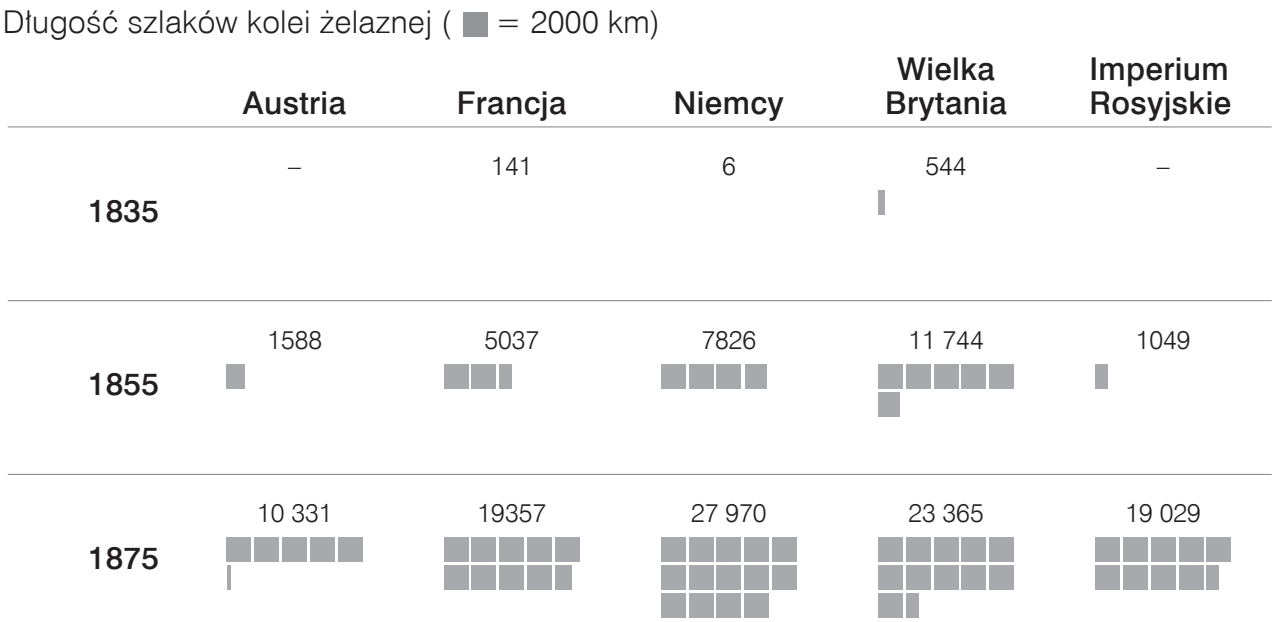
Zadanie 20. (0–1)

Źródło 1. Fragment artykułu

W planach polskich konspiratorów [...] brakowało konkretnej koncepcji wykorzystania lub zniszczenia linii kolejowych [...]. Plan [...] zakładał zdobycie twierdzy Modlin przy pomocy rosyjskiej tajnej organizacji wojskowej, z którą Polacy weszli w kontakt. [...]. Plan [...] zupełnie pomijał kwestię wykorzystania kolei przez którąkolwiek ze stron. Dla sprawiedliwości należy dodać, że linia petersbursko-warszawska była dopiero w budowie. Ponadto przechodził do porządku dziennego ponad faktem, iż nie da się stworzyć *ad-hoc* [bez przygotowania] wojska zdolnego stawić czoła Rosjanom dając po prostu ludziom do rąk karabiny.

Źródło: Ł. Wojtach, [...] *na żelaznych drogach*, [w:] muzhp.pl [dostęp: 18.09.2017] © Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska.

Źródło 2. Wykres. Długość szlaków kolei żelaznej

Podaj nazwę zrywu niepodległościowego, którego dotyczy źródło 1. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do obu źródeł.

Nazwa zrywu:

.....

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

.....

Wypełnia sprawdzający	Nr zadania	18	19	20
	Maks. liczba pkt	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 21. (0–1)

Źródło 1. Fragment opracowania historycznego

Wojna przeciwko Danii i Austrii, [...] wreszcie wojna przeciwko Francji dały Prusom pełną przewagę w Niemczech. [...] [Uroczystość] w galerii zwierciadlanej Wersalu [...] była zewnętrznym tego wyrazem. Nowe państwo [...], faktycznie [...] było tylko, jak to trafnie określił Wilhelm I, „przedłużonymi Prusami".

Źródło: J. Pajewski, *Historia powszechna* [...], Warszawa 1994, s. 92.

Źródło 2. Mapa. Europa w XIX wieku

Rozstrzygnij, czy mapa ilustruje skutki wydarzeń przedstawionych w źródle 1. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie:

.....

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 22. (0–1)

Fotografia. Wkroczenie wojsk niemieckich do Warszawy

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

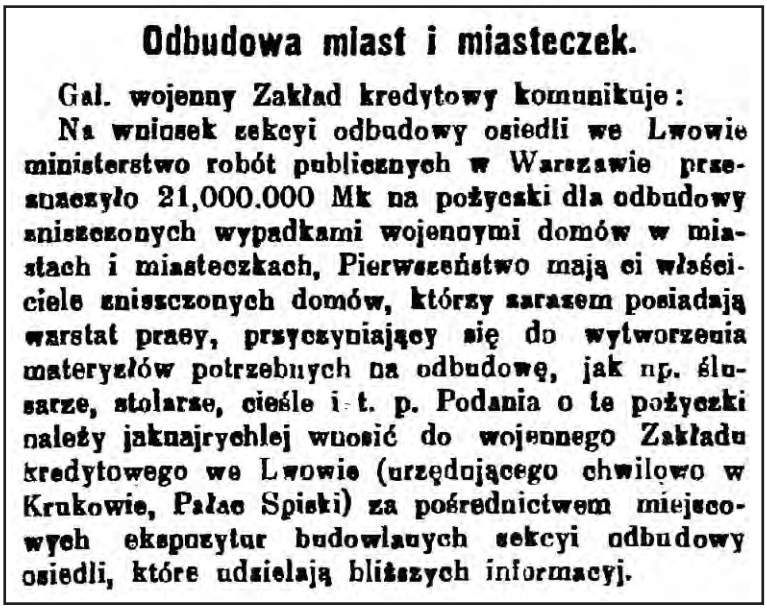
Przedstawione na fotografii wydarzenie było skutkiem

A. zawarcia układu w Locarno.
B. podpisania paktu Ribbentrop–Mołotow.
C. przełamania frontu rosyjskiego pod Gorlicami.
D. pokonania wojsk polskich w bitwie nad Bzurą.

Wypełnia sprawdzający	**Nr zadania**	**21**	**22**
	Maks. liczba pkt	**1**	**1**
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 23. (0–1)

Fotografia. Ogłoszenie prasowe

Odbudowa miast i miasteczek.

Gal. wojenny Zakład kredytowy komunikuje:
Na wniosek sekcyi odbudowy osiedli we Lwowie ministerstwo robót publicznych w Warszawie przeznaczyło 21,000.000 Mk na pożyczki dla odbudowy zniszczonych wypadkami wojennymi domów w miastach i miasteczkach. Pierwszeństwo mają ci właściciele zniszczonych domów, którzy zarazem posiadają warstat pracy, przyczyniający się do wytworzenia materyałów potrzebnych na odbudowę, jak np. ślusarze, stolarze, cieśle i t. p. Podania o te pożyczki należy jaknajrychlej wnosić do wojennego Zakładu kredytowego we Lwowie (urzędującego chwilowo w Krakowie, Pałac Spiski) za pośrednictwem miejscowych ekspozytur budowlanych sekcyi odbudowy osiedli, które udzielają bliższych informacyj.

Wyjaśnienie użytego skrótu: Mk – marek

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Przedstawione ogłoszenie prasowe ukazało się po wprowadzeniu reformy walutowej Władysława Grabskiego.	P	F
2.	Wspomniane w tekście ministerstwo było organem władzy rosyjskiej.	P	F
3.	Galicyjski wojenny Zakład Kredytowy w chwili opublikowania ogłoszenia mieścił się we Lwowie.	P	F

Zadanie 24.

Fragment artykułu

Skok na carski pociąg pod Bezdanami to był niezwykły napad, bardzo zuchwały, a pikanterii dodawał mu fakt, że brali w nim udział „rabusie", z których kilku potem rządziło Polską. W tym głośnym skoku na pociąg 26 września 1908 roku w Bezdanach uczestniczył m.in. Józef Piłsudski, to on wymyślił napad i trzech późniejszych premierów Polski. Z kolei przyszły prezydent Ignacy Mościcki pomagał skonstruować bomby. [...] Podczas operacji Organizacji Bojowej [...] zginął tylko jeden rosyjski żołnierz, pięciu innych raniono, bojowcy wyszli z napadu bez żadnych strat.

Źródło: J. Szczepański, *Napad na pociąg pod Bezdanami* [...], 2015, [w:] www.nto.pl [dostęp: 18.09.2017].

Zadanie 24.1. (0–1)
Podaj pełną nazwę partii politycznej i jej frakcji, której członkowie przeprowadzili akcję pod Bezdanami.

.....

Zadanie 24.2. (0–1)
Wyjaśnij, jaki cel miały tego typu akcje przeprowadzane przez polskich działaczy politycznych.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 25. (0–1)

Odezwa

Obywatele!
Z chwilą wkroczenia za ziemię polską regularnej Armji Polskiej skończył się okres podziemnej walki partyzanckiej na terenach już wyzwolonych.
Armja Polska w ZSRR zgodnie z decyzją Krajowej Rady Narodowej połączyła się z Armją Ludową w jedno Wojsko Polskie.
Wzywamy wszystkie dotychczas niepołączone z nami zbrojne formacje i oddziały Polski Podziemnej, oddziały A. K., Bataljonów Chłopskich i inn. do niezwłocznego wstąpienia do Wojska Polskiego za pośrednictwem punktów zbornych, wyznaczonych przez Wojewódzką Radę Narodową.
Wszyscy oficerowie i podoficerowie zawodowi winni zgłosić się w Komisji Rejestracyjnej Wojska Polskiego Lublin, Krak. Przedmieście Nr. 41 (Redakcja dawnego „Nowego Głosu Lubelskiego"). Oddziały, które nie podporządkują się niniejszemu zarządzeniu, zostaną rozbrojone.
Dowódca Czynnej Armji Polskiej

Źródło: *Armia Krajowa 1939–1945. Wybór źródeł*, oprac. A. Chmielarz, G. Jasiński, A.K. Kunert, Warszawa 2013, s. 460.

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Wydarzenie chronologicznie <u>późniejsze</u> niż wydanie przedstawionej odezwy, to

A. klęska Niemców pod Stalingradem.
B. powstanie Związku Walki Zbrojnej.
C. podpisanie układu Sikorski–Majski.
D. powołanie Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej.

Wypełnia sprawdzający	**Nr zadania**	**23**	**24.1**	**24.2**	**25**
	Maks. liczba pkt	**1**	**1**	**1**	**1**
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 26.

Fragment przemówienia radiowego prezydenta Stanów Zjednoczonych do narodu amerykańskiego

Ostateczne przesądzenie sprawy granic nie będzie mogło być dokonywane przez Berlin, ale musi poczekać do porozumienia pokojowego. Jednakże, istotna część tego, co było rosyjską strefą okupacyjną w Niemczech, zostało przekazane Polsce w celu administrowania, aż do ostatecznego przesądzenia w ramach porozumienia pokojowego. [...] W tym przypadku istnieje bardzo wiele okoliczności usprawiedliwiających podjęte działanie. [...] Na ziemi na wschód od linii Curzona żyje ponad 3 miliony Polaków, którzy mają być zwróceni Polsce. Oni potrzebują miejsca na osiedlenie się. Nowe ziemie na zachodzie były uprzednio zasiedlone przez Niemców, ale większość z nich już je opuściła, uciekając przed zbliżającą się armią sowiecką. Posiadamy informacje, że pozostało tam jedynie około półtora miliona ludzi.

Źródło: J. Giertych, *Polska i Niemcy*, tłum. z ang. R. Giertych, Wrocław 1996, s. 90.

Zadanie 26.1. (0–1)

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Prezydent USA w cytowanym przemówieniu radiowym odniósł się do decyzji podjętych na konferencji w

A. Jałcie.
B. Teheranie.
C. Poczdamie.
D. Casablance.

Zadanie 26.2. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Z wypowiedzi prezydenta USA wynika, że decyzje podjęte w sprawie nowych granic Polski na zachodzie miały charakter ostateczny.	P	F
2.	Przemówienie prezydenta Stanów Zjednoczonych dotyczyło m.in. kwestii tzw. repatriacji ludności polskiej z obszarów ZSRR.	P	F
3.	Po II wojnie światowej wspomniane w tekście nowe ziemie na zachodzie zostały włączone do państwa polskiego.	P	F

Zadanie 27. (0–1)

Źródło 1. Oświadczenie premiera Węgier

Do narodu węgierskiego! Rząd kraju, w pełni odpowiedzialny przed węgierskim narodem i historią, posłuszny zjednoczonej woli milionów, ogłasza niniejszym neutralność Węgierskiej Republiki Ludowej. Naród węgierski, na fundamencie niepodległości i równości oraz w zgodzie z duchem Karty Narodów Zjednoczonych, pragnie żyć w prawdziwej przyjaźni z sąsiadami, ze Związkiem Radzieckim i ze wszystkimi narodami świata. [...] Miliony ludzi pracujących Węgier! Wspierajcie i umacniajcie nasz kraj waszą rewolucyjną stanowczością, waszą niestrudzoną pracą, a przez zachowanie porządku – wolne, niepodległe, demokratyczne i neutralne Węgry.

Źródło: *Wiek XX w źródłach*, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1998, s. 341.

Źródło 2. Fragment opracowania historycznego

W wydanym przez KC KPZR, Radę Ministrów i Prezydium Rady Najwyższej ZSRS komunikacie o śmierci sowieckiego przywódcy informowano: „Przestało bić serce współbojownika i genialnego kontynuatora dzieła Lenina, mądrego Wodza i Nauczyciela Partii Komunistycznej i narodu radzieckiego". [...]
Jan Nowak Jeziorański tak oceniał atmosferę panującą w kraju [...]: „Kult krwawego tyrana, sprawcy rozbioru Polski, mordu katyńskiego i tragedii Powstania Warszawskiego osiągnął bezpośrednio po jego śmierci punkt szczytowy. Lepiej nie wymieniać znanych nazwisk pisarzy, publicystów, artystów prześcigających się wzajemnie w żałobnych hymnach pochwalnych i płaszczących się w pośmiertnych hołdach".

Źródło: M. Jarosiński, „*Kochaliśmy Go. Jak Ojca i jak Przyjaciela*" [...], [w:] muzhp.pl [dostęp: 20.09.2017] © Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska.

Rozstrzygnij, które z podanych źródeł odnosi się do wydarzeń chronologicznie wcześniejszych. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie:

.....

Uzasadnienie:

.....

.....

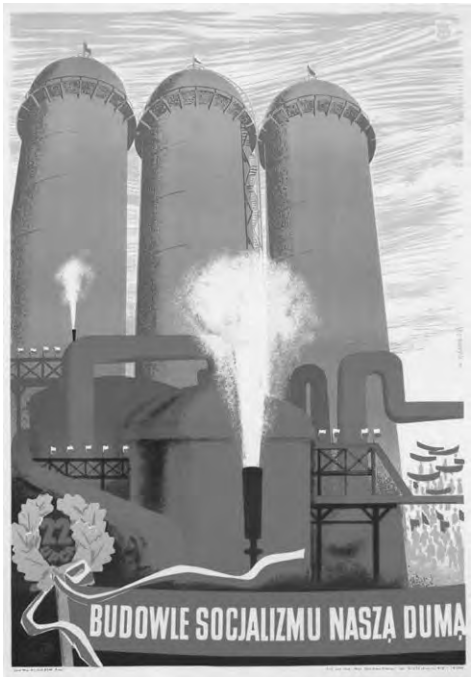
.....

.....

Wypełnia sprawdzający	**Nr zadania**	**26.1**	**26.2**	**27**
	Maks. liczba pkt	**1**	**1**	**1**
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 28. (0–1)

Źródło 1. Ilustracja

Źródło 2. Adam Ważyk, *Poemat dla dorosłych*

[...] Ze wsi, z miasteczek wagonami jadą
zbudować hutę, wyczarować miasto,
wykopać z ziemi nowe Eldorado,
armią pionierską, zbieraną hałastrą
tłoczą się w szopach, barakach, hotelach,
człapią i gwiżdżą w błotnistych ulicach:
wielka migracja, skudlona ambicja, [...]
Wielka migracja przemysł budująca,
nie znana Polsce, ale znana dziejom,
karmiona pustką wielkich słów, żyjąca
dziko, z dnia na dzień i wbrew kaznodziejom –
w węglowym czadzie, w powolnej męczarni,
z niej się wytapia robotnicza klasa.
Dużo odpadków. A na razie kasza.

Źródło: A. Ważyk, *Poemat dla dorosłych*, Warszawa [...], s. 10–11.

Rozstrzygnij, czy oba źródła reprezentują nurt w sztuce zwany socrealizmem. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie:

.....

Uzasadnienie:

.....

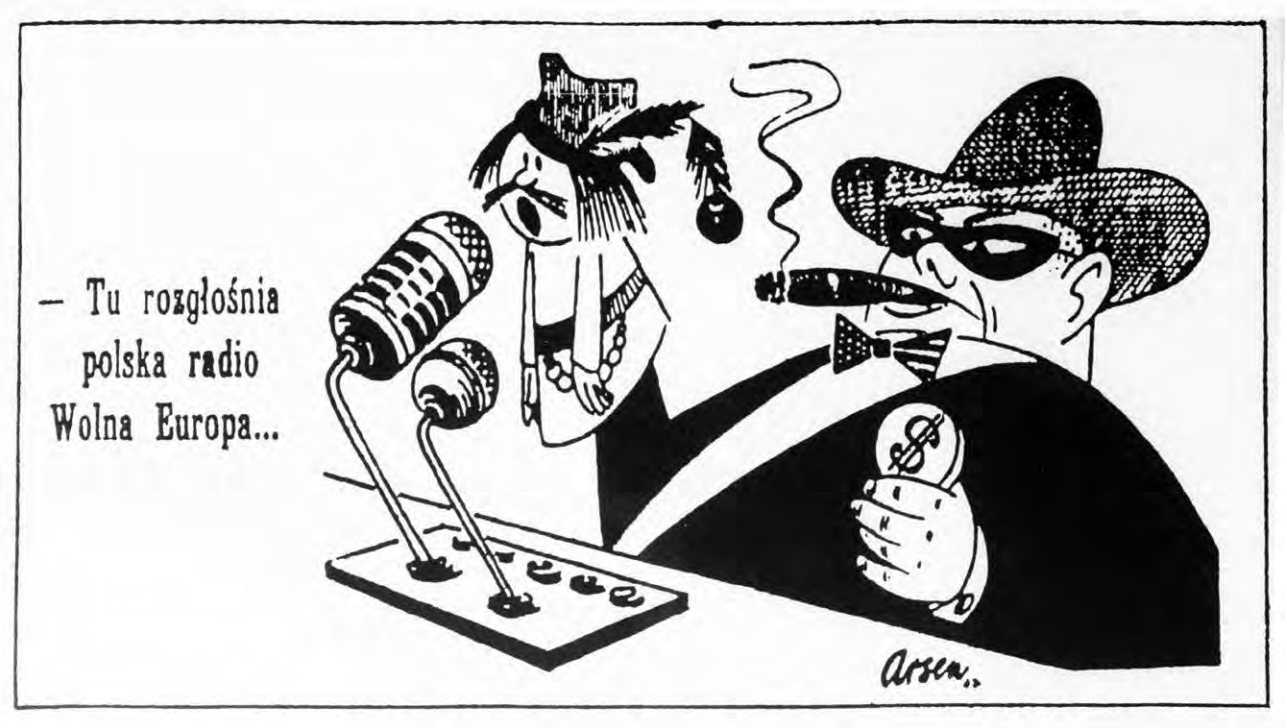
.....

.....

.....

Zadanie 29. (0–1)

Rysunek propagandowy

Wyjaśnij wymowę propagandową rysunku. W odpowiedzi odwołaj się do dwóch elementów graficznych.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Wypełnia sprawdzający	Nr zadania	28	29
	Maks. liczba pkt	1	1
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 30. (0–12)
Zadanie zawiera pięć tematów. Wybierz jeden z nich do opracowania.

1. *Historia zaczyna się w Sumerze*[1]. **Przedstaw najważniejsze – Twoim zdaniem – osiągnięcia cywilizacyjne starożytnej Mezopotamii oraz ich wpływ na dzieje świata starożytnego.**

2. Wrogość czy współpraca? Scharakteryzuj relacje polityczne, ekonomiczne i kulturowe między chrześcijańską Europą a światem arabskim w średniowieczu.

3. *Trzy wielkie imiona, trzy niezatarte daty jaśnieją na ponurym widnokręgu tonącej Rzeczypospolitej: Konfederacja Barska 29 lutego 1768 r., Ustawa rządowa 3 maja 1791 r. i Insurekcja Kościuszkowska 24 marca 1794 r. Pierwsza stanowi symbol odradzającego się uczucia narodowego; druga symbolizuje odrodzenie myśli politycznej; trzecia – odrodzenie woli i czynu*[2]. **Oceń wymienione działania Polaków podejmowane w obronie upadającej Rzeczypospolitej w czasach stanisławowskich.**

4. Od 13 kolonii do mocarstwa. Przedstaw przyczyny sukcesów Stanów Zjednoczonych Ameryki w ich rozwoju w latach 1776–1917. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe.

5. *Władzy, raz zdobytej, nie oddamy nigdy*[3]. **Scharakteryzuj proces przejmowania władzy przez komunistów w Polsce w latach 1944–1953, z uwzględnieniem likwidacji opozycji legalnej i podziemia antykomunistycznego. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe.**

[1] S.N. Kramer, *Historia zaczyna się w Sumerze*, przeł. J. Olkiewicz, Warszawa 1961.
[2] W. Konopczyński, *Od Sobieskiego do Kościuszki*, Warszawa 1921, s. 300.
[3] W. Gomułka, *Protokół drugiego plenarnego posiedzenia przedstawicieli Rządu Tymczasowego i konsultantów z kraju i zagranicy*, 18 czerwca 1945 r., Moskwa, [w:] „Archiwum Ruchu Robotniczego", T. 9, red. F. Tych, Warszawa 1984, s. 110.

Materiały źródłowe do tematu 4.

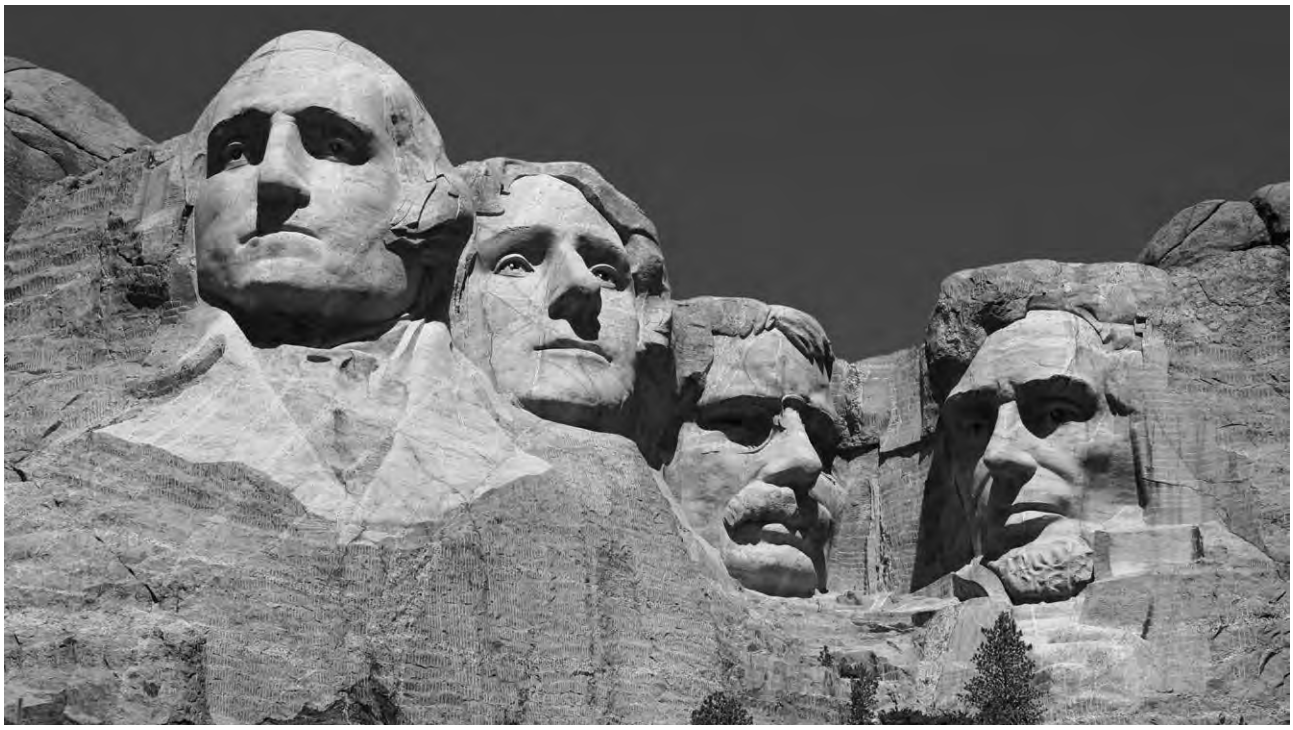
Źródło 1. Fragment Deklaracji Niepodległości

Ilekroć wskutek biegu wypadków koniecznym się staje dla jakiegoś narodu, by zerwał więzy polityczne łączące go z innym narodem i zajął wśród potęg ziemskich oddzielną i równorzędną pozycję, do której upoważniają go prawa natury i jej Bóg, to właściwy szacunek dla całej ludzkości wymaga, aby naród ten podał powody, które skłaniają go do oderwania się. [...] Dlatego my, przedstawiciele Stanów Zjednoczonych Ameryki zebrani na Kongresie Ogólnym, odwołując się do Najwyższego Sędziego Świata, uroczyście ogłaszamy i oświadczamy w imieniu wszystkich ludzi dobrej woli tych Kolonii, że połączone Kolonie są i mają słuszne prawo być wolnymi i niepodległymi państwami; że zwolnione są one z wszelkich zobowiązań w stosunku do Korony Brytyjskiej i że wszelkie powiązania polityczne między nami a państwem Wielkiej Brytanii są i powinny być całkowicie zniesione, oraz że jako wolne i niepodległe kraje mają one pełne prawo wypowiadania wojny, zawierania pokoju, wstępowania w sojusze, nawiązywania stosunków handlowych i czynienia wszystkiego, do czego mają prawo państwa niezależne. Zobowiązujemy się jeden przed drugim naszym życiem, naszymi posiadłościami i świętym naszym honorem do podtrzymania niniejszej Deklaracji, mając niezłomną wiarę w pomoc boskiej Opatrzności.

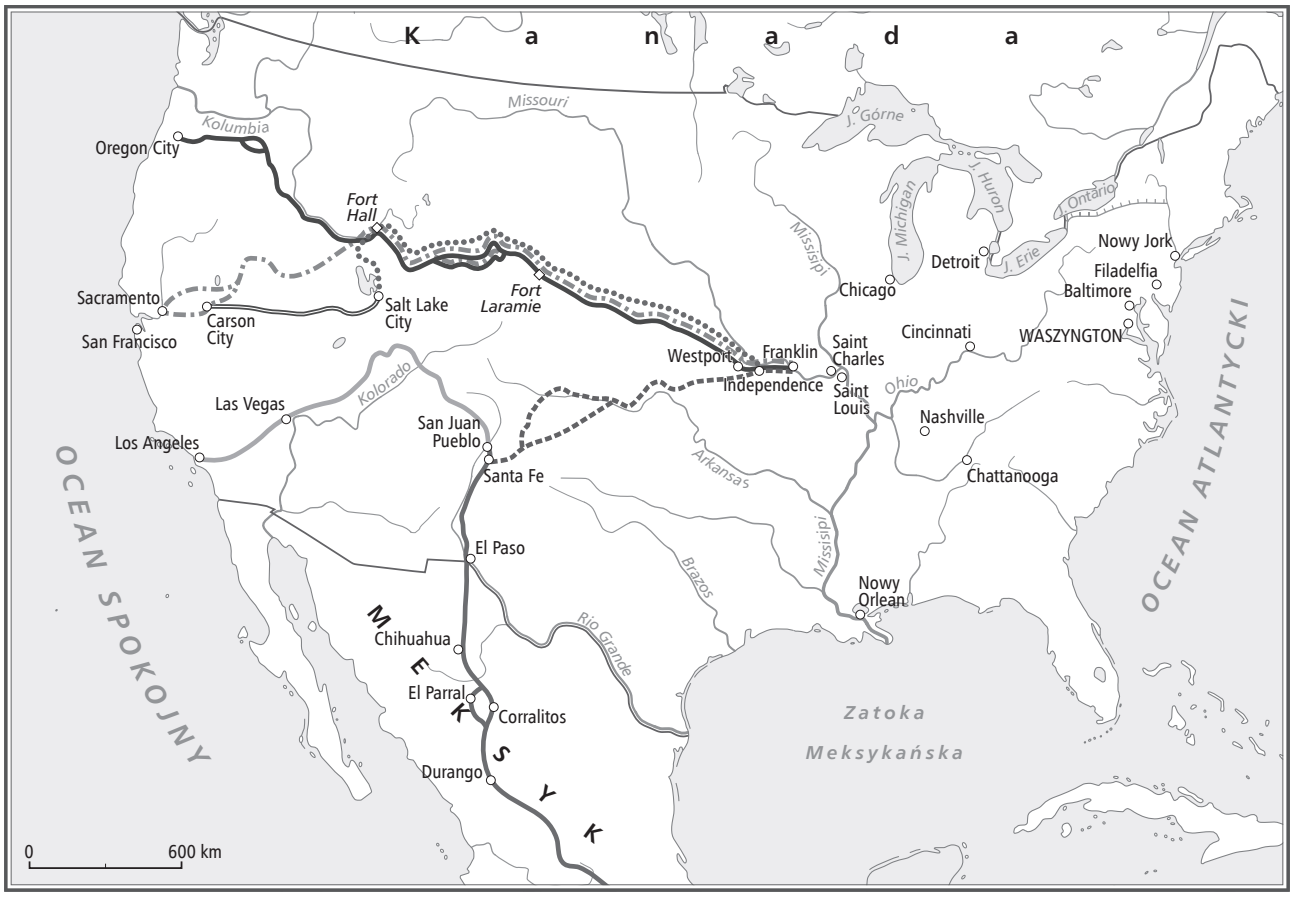
Źródło: https://pl.wikisource.org/wiki/Deklaracja_niepodległości_Stanów_Zjednoczonych [dostęp: 20.09.2017].

Źródło 2. Fotografia. Dakota Południowa – Mount Rushmore

Wyrzeźbione w skale portrety George'a Waszyngtona, Thomasa Jeffersona, Theodore'a Roosevelta i Abrahama Lincolna.

Źródło 3. Mapa. Migracje na obszarze Stanów Zjednoczonych

SZLAKI PIONIERÓW

- **Joranda del Muerto** (od 1598 r.), Meksyk – San Juan Pueblo
- **Santa Fe** (od 1821 r.), Franklin – Santa Fe
- **Stary hiszpański** (od 1830 r.), Santa Fe – Los Angeles
- **Oregoński** (od 1841 r.), Independence – Oregon City
- **Kalifornijski** (od 1841 r.), Independence – Sacramento
- **Mormoński** (od 1848 r.), Independence – Salt Lake City
- **Centralny** (od 1859 r.), Salt Lake City – Carson

Źródło 4. Tabela. Imigracje do Stanów Zjednoczonych

Lata	Liczba imigrantów w tys.	% mężczyzn imigrantów	% ludzi w wieku od 14 do 40 lat
1860–1865	800	60	60
1865–1870	1510	61	62
1870–1875	1730	60	62
1875–1880	1080	63	70
1880–1885	2970	57	65
1885–1890	2270	62	70
1890–1895	2120	58	75

Źródło 5. Znaczek pocztowy

Źródło 6. Strona tytułowa dziennika The New York Times (1915 r.)

"All the News That's Fit to Print."

The New York Times.

EXTRA 5:30 A. M.

VOL. LXIV...NO. 20,023. NEW YORK, SATURDAY, MAY 8, 1915.—TWENTY-FOUR PAGES. ONE CENT

LUSITANIA SUNK BY A SUBMARINE, PROBABLY 1,260 DEAD; TWICE TORPEDOED OFF IRISH COAST; SINKS IN 15 MINUTES; CAPT. TURNER SAVED, FROHMAN AND VANDERBILT MISSING; WASHINGTON BELIEVES THAT A GRAVE CRISIS IS AT HAND

SHOCKS THE PRESIDENT

Washington Deeply Stirred by the Loss of American Lives.

BULLETINS AT WHITE HOUSE

Wilson Reads Them Closely, but Is Silent on the Nation's Course.

HINTS OF CONGRESS CALL

Loss of Lusitania Recalls Firm Tone of Our First Warning to Germany.

CAPITAL FULL OF RUMORS

Reports That Liner Was to be Sunk Were Heard Before Actual News Came.

Special to The New York Times.

WASHINGTON, May 7. — Never since that April day, three years ago, when word came that the Titanic had gone down, has Washington been so stirred as it is tonight over the sinking of the Lusitania. The early reports told that there had been no loss of life, but the relief that these advices caused gave way to the greatest concern late this evening when it be-

The Lost Cunard Steamship Lusitania
X Where the First Torpedo Struck. XX Where the Second Torpedo Struck.

SOME DEAD TAKEN ASHORE

Several Hundred Survivors at Queenstown and Kinsale.

STEWARD TELLS OF DISASTER

One Torpedo Crashes Into the Doomed Liner's Bow, Another Into the Engine Room.

SHIP LISTS OVER TO PORT

Makes It Impossible to Lower Many Boats. So Hundreds Must Have Gone Down.

ATTACKED IN BROAD DAY

Passengers at Luncheon—Warning Had Been Given by Germans Before the Ship Left New York.

Only 650 Were Saved, Few Cabin Passengers

QUEENSTOWN, Saturday, May 8, 4:28 A. M.—Survivors of the Lusitania who have arrived here estimate that only about 650 of those aboard the steamer

Tłumaczenie tytułu: *Lusitania zatopiona przez okręt podwodny, prawdopodobnie 1260 ofiar; dwukrotnie trafiona torpedą u wybrzeży Irlandii; zatonęła w 15 minut; kpt. Turner ocalał, Frohman i Vanderbilt wciąż poszukiwani; Waszyngton przewiduje poważny kryzys.*

Materiały źródłowe do tematu 5.

Źródło 1. Fragment Manifestu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego (1944 r.)

Do narodu polskiego! Polacy w kraju i na emigracji! Polacy w niewoli niemieckiej!
Naród walczący z okupantem niemieckim o wolność i niepodległość stworzył swą reprezentację, swój podziemny parlament – Krajową Radę Narodową. [...] Krajowa Rada Narodowa, powołana przez walczący naród, jest jedynym legalnym źródłem władzy w Polsce.
Emigracyjny „rząd" w Londynie i jego delegatura w Kraju jest władzą samozwańczą, władzą nielegalną. Opiera się na bezprawnej faszystowskiej konstytucji z kwietnia 1935 roku. „Rząd" ten hamował walkę z okupantem hitlerowskim, swą awanturniczą polityką pchał Polskę ku nowej katastrofie.
W chwili wyzwolenia Polski, w chwili gdy sojusznicza Armia Czerwona i wraz z nią Wojsko Polskie wypędza okupanta z Kraju, w tym momencie musi powstać legalny ośrodek władzy, który pokieruje walką narodu o ostateczne wyzwolenie.
Dlatego Krajowa Rada Narodowa, tymczasowy parlament narodu polskiego, powołała Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego [...].

Źródło: polona.pl [dostęp: 9.10.2017].

Źródło 2. Fragment konspiracyjnej ulotki wydanej w maju 1945 r.

PODAJ DALEJ!
Moskwa – pod rosnącym naciskiem Wielkiej Brytanii i Stanów Zjednoczonych AP – wykrztusiła w dniu 6 maja b.r. po sześciotygodniowym milczeniu, że Przywódcy Polski Podziemnej, uprowadzeni z Pruszkowa w Wielką Środę – 28 marca 1945 r. w czasie oficjalnych pertraktacyj z dygnitarzami rosyjskimi, są „zaaresztowani przez sowieckie władze wojskowe i znajdują się w Moskwie pod śledztwem". Komunikat Tassa mówi cynicznie i bezsensownie, że grupa ta „posądzona jest o przygotowanie i dokonywanie na tyłach Armii Czerwonej aktów dywersyjnych". „Oskarżona jest ona o posiadanie radiostacji nadawczych". „Wszystkie te osoby, lub niektóre z nich – zależnie od wyników śledztwa – zostaną postawione przed sąd" – stwierdza Tass.
Perfidia tego komunikatu i jego twórców jest jasna i niezbita. [...]

Źródło: *Armia Krajowa 1939–1945. Wybór źródeł*, oprac. A. Chmielarz, G. Jasiński, A. K. Kunert, Warszawa 2013, s. 484.

Źródło 3. Fragmenty akt śledczych

Z wniosku o rozpoznanie sprawy przed komisją specjalną
Sprawa: Wzniecanie fanatyzmu religijnego oraz odciąganie rolników od akcji żniwnej [...];
Sprawa: Rozpowszechnianie ulotek zawierających groźbę zabójstwa członków spółdzielni produkcyjnych oraz znieważenie Józefa Stalina [...];
Sprawa: Śpiewanie piosenek o treści antypaństwowej przez robotnika [...];
Sprawa: Organizowanie zbiorowego słuchania rozgłośni zachodnich przez rolnika [...].

Źródło: *Szeptane procesy. Z działalności komisji specjalnej 1945–1954*, red. M. Chłopek, Warszawa 2005, s. 41, 75, 85, 143.

Źródło 4. Fragment referatu Józefa Cyrankiewicza

Lewicowy trzon kierownictwa partyjnego [...] odrzuciwszy balast prawicowego elementu, wespół z lewicowymi działaczami aktywu partyjnego zdołał przeprowadzić olbrzymią większość masy partyjnej na pozycje marksizmu-leninizmu, odrzucając elementy ideologiczne, klasowo obce i wrogie. Mimo wszystkich wahań, błędów i omyłek odrodzonej PPS – masowa półmilionowa partia robotnicza, oczyszczająca się z balastu obcych klasowo i ideologicznie naleciałości – staje dziś obok PPR jako współtwórczyni Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej.

Źródło: W. Pronobis, *Kongres zjednoczeniowy – powstanie PZPR*, „Acta Universitatis Nicolai Copernici. Nauki Humanistyczno-Społeczne. Historia" 15 (102), R. 1978, s. 31.

Źródło 5. Ulotka rozwieszana przez WiN na terenie powiatu radzyńskiego przed wyborami do sejmu w 1947 r.

WYPRACOWANIE

na temat nr .....

Wypełnia sprawdzający	**Nr zadania**	**30**
	Maks. liczba pkt	**12**
	Uzyskana liczba pkt	

Brudnopis